

Refleksija o "Pedagogiji potlačenih" Paola Freirea

Osvrt na knjigu Pedagogija potlačenih Paola Freirea

Na čitalačkom klubu na kome je knjiga obrađivana nisam bio u prilici da prisustvujem zbog učešća u projektu Socijalizacije i kako vidim propustio sam da diskutujemo o dragocjenom štivu, a sigurno bi mi čitalački klub pomogao u razumijevanju. Ovo je knjiga koja je izazvala značajne impresije kod svih kolega koje su učestvovala u diskusiji, što je i kod mene izazvalo veliku zainteresovanost za čitanje. Od samog početka čitanja može se vidjeti da ovdje nije u pitanju o „samo još jednoj pedagoškoj knjizi“, nego da je riječ o tekstu koji udara u temelje svega onoga što znamo o obrazovanju i društvenim odnosima. Na početku knjige posebno mi se svidio način na koji Freire analizira dinamiku odnosa između potlačenih i tlačitelja.

Prvi dio knjige, u kome se govori o tom odnosu i on je za mene bio najupečatljiviji i najsnažniji. Freireova definicija da tlačitelj, iako naizgled superioran, zapravo dehumanizuje i samoga sebe kroz čin dominacije, zaista mi je otvorila oči. To nije samo politička ili socijalna analiza; to je duboka etička konstatacija. Ta analiza je direktno dovela do preispitivanja moje sopstvene uloge u obrazovanju. Na trenutak, morao sam se suočiti sa neprijatnom istinom: u tradicionalnoj postavci, nastavnik nehotice preuzima ulogu tlačitelja. Prenos znanja "samo radi prenosa" i očekivanje pasivnog prihvatanja informacija, što Freire naziva "bankarskim modelom", zapravo je čin uskraćivanja slobode mišljenja.

Moja želja, koja je postala jasnija čitajući Freirea, jeste da iz uloge tlačitelja postanem istinska vodilja učenicima. Vodilja, ne onaj koji nameće put, već onaj koji pomaže da se taj put osvijetli. To znači ne puniti glave, već pokretati umove ka kritičkom promišljanju stvarnosti. Ako uspijem da uspostavim dijalog, umesto monologa, vjerujem da sam na pravom putu "oslobođenja", ne samo

učenika, već i samog sebe.

Kada govorimo o bankarskom sistemu, Freire to opisuje kao da je nastavnik bankar koji ulaže u sef ili kasicu prasicu koja označava učenika. Bez obzira što nastavnik želi da bude vodilja učenika, ovakav sisem mu poručuje da je potrebno samo da punimo kasicu prenoseći lekcije i da je time naš posao završen. Kako je to duboko ukorijenjeno u našu svakodnevnicu i mentalitet, jako je teško da to sagledamo kao problem, a ne samo kao neku opšteprihvaćenu činjenicu. Freire zaključuje da u tom slučaju kada je obrazovanje samo deponovanje informacija, onda ono služi samo za održavanje, a ne za istinsku i duboku promjenu.

Drugi dio knjige koji govori o dijaloškom i antidijaloškom djelovanju, bio mi je dosta složeniji i teži za razumijevanje od prvog dijela. Kako bih razumio u potpunosti napisano i da sebi približim i razjasnim potrebno je da ponovo pročitam knjigu, čini mi se da poslije prođenja Stepove škole i svih aktivnosti koje smo imali tokom jeseni da će mi biti lakše da razumijem i sagledam sve ono što je u knjizi prikazano. Teme poput saradnje, jedinstva i kulturne sinteze dijaloga su duboke i traže ozbiljniju analizu i razumijevanje. Pretpostavljam da u toj složenosti i težem razumijevanju krije se razlog jer je knjiga napisana u području Latinske Amerike, i više je prilagođenja tom mentalitetu i društveno-političkim zbivanjima, što možda utiče i na moje razumijevanje ove knjige. Ipak, dobar dio knjige se poklapa i sa našim obrazovnim sistemima, iako se radi o drugoj kulturi, mentalitetu i podneblju. Ne samo da se to poistovjećuje sa navedenim, nego mi se čini da je u nekim dijelovima opisan baš naš politički sistem koji se “brine” o nama i našim interesima, ali da naš napredak sprečavaju oni drugi koji su “zli” i koji žele da nam nanesu štetu. Ova knjiga je i tu tematiku ogolila i u stvari nam ukazuje da su ti obrasci ponašanja prisutni i u drugim krajevima i da oni služe za vladanje narodima. Koliko god da se obrazovanje trudi da se otrgne iz odnosa tlačitelja-potlačeni, teško da može doći do istinskog oslobađanja od tog bremena, jer taj odnos je duboko ukorijenjen u system vlasti na našim prostorima i može se reći da ova knjiga koja ukazuje na negativnosti, predstavlja manifest za političke elite i uči ih kako da na što efikasniji način vladaju narodima koji su sluđeni i zaluđeni lažnim idejama tlačitelja. U takvom sistemu i samo obrazovanje i nastavnik koji je tlačitelj ujedno predstavlja potlačenog.

Na kraju, Pedagogija potlačenih nije dala gotove i konkretne odgovore, već je postavila nova i još teža pitanja. Ukazala je da obrazovanje ukoliko želimo da bude humano mora biti postavljeno tako da predstavlja praksu slobode, a to je ono što žele da ostvare svi nastavnici, polaznici Stepove škole.

Tags

Poučavanje

Istraživanje i stvaranje

Collections

Inspiriraj druge

Autorski tekstovi